

รายงานการเงินที่มีความน่าเชื่อถือจะถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ด้วยความสำคัญดังกล่าว การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 3 ประเด็น คือ (1) มิติต่างๆของความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน (2) ปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของความน่าเชื่อถือกับปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของรายงานการเงินตามทฤษฎีของนักวิเคราะห์การลงทุนไทย คุณฉินิพนธ์นี้ ได้ใช้ทั้งระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ และออกแบบการเก็บข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกจากกลุ่มตัวอย่างนักวิเคราะห์การลงทุนไทย 50 ราย ประกอบด้วยนักวิเคราะห์จากบริษัทหลักทรัพย์ 21 บริษัท จำนวน 28 ราย และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน 14 บริษัท จำนวน 22 ราย ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา แสดงในรูปจำนวน ความถี่ของคำ วลี และประโยคที่เป็นคำสัมภาษณ์ คุณลักษณะและปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน จัดลำดับและน้ำหนักความสำคัญจากค่าเฉลี่ยแบบง่าย โดยได้ข้อสรุปชั่วคราวว่า มี 11 คุณลักษณะของความ

น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นคุณลักษณะตามมาตรฐานบัญชี 6 ลักษณะ ได้แก่ ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ความครบถ้วนสมบูรณ์ ความเป็นกลาง ความสุขุมรอบคอบ ความสามารถในการตรวจสอบได้ และความมีเนื้อหาสาระสำคัญกว่ารูปแบบ และคุณลักษณะอื่นเพิ่มเติมอีก 5 คุณลักษณะตามทฤษฎีของนักวิเคราะห์การลงทุนไทย ได้แก่ ความโปร่งใสและความเชื่อถือไว้ใจได้ ความซื่อตรง ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ความง่ายและเข้าใจได้ ความเหมาะสมใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ และความสม่ำเสมอ และนอกจากนั้นยังพบ 24 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน ซึ่งจำแนกเป็น 4 กลุ่มปัจจัยหลัก ประกอบด้วย ปัจจัยจากการกระบวนการจัดทำรายงานการนำเสนอรายงาน ปัจจัยที่เกิดจากสถานะแวดล้อมในองค์กร และการกำกับดูแลของผู้มีอำนาจในการควบคุมและออกกฎระเบียบภายนอก จาก 24 ปัจจัยได้มีการจัดลำดับและการให้น้ำหนักความสำคัญคัดเลือกเหลือเพียง 14 ปัจจัยที่จัดลำดับต้น และมีน้ำหนักมากเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากข้อมูลของข้อสรุปชั่วคราว โดยลักษณะคำถามเป็นการเปรียบเทียบจับคู่ตามหลักการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน (Analytic Hierarchy Process--AHP) นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักวิเคราะห์กลุ่มเดิม 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 33 ของประชากร ข้อมูลที่ได้ คือค่าน้ำหนักความสำคัญของทุก ๆ คุณลักษณะและทุก ๆ ปัจจัย พร้อมวัดค่าความน่าเชื่อถือของการตอบแบบสอบถามจากค่าอัตราความไม่สม่ำเสมอ (Inconsistency ratio) ณ ระดับที่ยอมรับได้ คือ 0.10 โดยนำค่าน้ำหนักความสำคัญจากการวิเคราะห์ AHP มาคำนวณค่ากลาง จากค่าเฉลี่ยเลขคณิต เรขาคณิต ฮาร์โมนิก และนับค่าความถี่ของการให้น้ำหนักความสำคัญ โดยเมื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ได้ข้อสรุปเปรียบเทียบที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับผลสรุปชั่วคราว และพบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญจากค่าเฉลี่ยเรขาคณิตมีความสอดคล้องกับข้อสรุปเปรียบเทียบและข้อสรุปชั่วคราวเป็นส่วนใหญ่ จึงใช้เป็นค่ากลางและเป็นตัวแทนที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นผลสรุปของการวิจัยนี้

ผลจากการวิเคราะห์ AHP คุณลักษณะของความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน ตามทรงระของนักวิเคราะห์การลงทุนไทยปรากฏ 6 คุณลักษณะแรกจาก 11 คุณลักษณะ จัดเรียงตามน้ำหนักความสำคัญดังนี้ (1) ความโปร่งใสและความเชื่อถือไว้ใจได้ (2) ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (3) ความซื่อตรง ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (4) ความสามารถในการตรวจสอบได้ (5) ความครบถ้วนสมบูรณ์ และ (6) ความสม่ำเสมอ สำหรับผลที่ได้จากการให้น้ำหนักความสำคัญและจัดลำดับตาม คุณลักษณะเพิ่มเติมตามทรงระของนักวิเคราะห์การลงทุนไทย คือ ลำดับ 1, 3 และ 6 น้ำหนักรวม 0.333 มีความใกล้เคียงกับคุณลักษณะตามมาตรฐานบัญชี คือ ลำดับ 2, 4 และ 5 น้ำหนักรวม 0.338

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน พบว่า ปัจจัยที่เกิดจากการกำกับดูแลที่ดีในองค์กรมีความสำคัญมากกว่าปัจจัยจากสถานะแวดล้อมในองค์กร เช่น บริษัทมีระบบบัญชี/ระบบการควบคุมภายใน/ระบบสารสนเทศที่ออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญวิชาชีพบัญชีเชื่อถือได้/ตรวจสอบได้ และมีระบบจัดเก็บและรักษาอย่างเป็นระเบียบและปลอดภัย ผู้ทำบัญชีมีความเคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีสากลมีความสำคัญมากกว่า อายุการดำเนินงานความมั่นคงและขนาดของบริษัท และ ปัจจัยที่เกิดจากโครงสร้างตามกระบวนการจัดทำรายงานการเงิน มีความสำคัญมากกว่า ปัจจัยการนำเสนอรายงานการเงิน เช่น ผู้ทำบัญชีมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับเฉพาะธุรกิจ และกฎระเบียบใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ การเปิดเผยรายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงินมีความครบถ้วนสมบูรณ์ที่ทำให้เข้าใจได้ มีความสำคัญมากกว่าผลการดำเนินงานของบริษัทมีความสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับธุรกิจอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน ดังนั้นการกำกับดูแลที่ดีในองค์กรมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดทำ และนำเสนอรายงานการเงินอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพิ่มความระมัดระวังมีความสุขรอบคอบมากขึ้น อันจะส่งผลสะท้อนต่อความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน

นอกจากนั้นยังพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลที่ดีในองค์กรมีความสำคัญมากที่สุด และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน มีความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญกับคุณลักษณะของความน่าเชื่อถือในมิติของความครบถ้วนสมบูรณ์ ความสุขุมรอบคอบ ความสามารถในการตรวจสอบได้ ความโปร่งใสและความเชื่อถือไว้ใจได้ และความง่ายและเข้าใจได้ อนึ่งผลที่ได้จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความน่าเชื่อถือกับปัจจัยที่มีผลกระทบพบว่า ความสัมพันธ์ในภาพรวมเป็นกลุ่ม พบว่าคุณลักษณะเพิ่มเติมตามทฤษฎีของนักวิเคราะห์การลงทุนไทยมีน้ำหนักความสำคัญ และความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มมากกว่าคุณลักษณะตามมาตรฐานการบัญชี และปัจจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรายงานการเงินมีน้ำหนักความสำคัญ และความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม มากกว่าปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำรายงานการเงิน

Reliable financial reports are very useful for economic decision-making particularly for investment analysts. This study examined the factors influencing the reliability of financial reports from the perspectives of Thai investment analysts. The purpose of this research is threefold: (1) to determine the dimensions or characteristics of the reliability of financial reports, (2) to identify the factors that influence the reliability of financial reports, and (3) to explore the relationships between these characteristics and the factors influencing the level of reliability of such reports. Both qualitative and quantitative research methods are used in the design and analysis of the data collected.

Data from an in-depth interview of 50 Thai investment analysts in 21 listed security companies and 14 mutual fund management companies in Thailand were analyzed using qualitative research methods, such as content analysis and ranking and weighting approaches. A total of 11 qualitative characteristics of reliable financial reports were identified: 6 were found in accordance with accepted accounting standards, including representation of faithfulness, completeness, neutrality, prudence, verifiability and substance over form; 5 additional characteristics were specified by Thai investment analysts, including transparency and accountability, probity, simplicity and comprehensiveness, practicality and consistency. Also 4 main factors were grouped from a total of 24 preliminary factors relating to the reliability of financial reports, namely factors regarding the procedures involved in making a report, the presentation of the report, organizational factors and governance factors. However, after consolidating the rank and weight of preliminary 24 factors, only 14 factors were used for the purposes of quantitative analysis.

The results of in-depth interviews were used as the starting point of the quantitative research method. Self-administered questionnaires were used, employing data collection (pair-wised comparison) and Analytic Hierarchy Process (AHP) as the main methodology of analysis. The response rate was 33%, consisting of 95 Thai investment analysts, again from 21 listed security companies and 14 mutual fund management companies. Arithmetic, geometric, and harmonic means were calculated, together with the ranking of the answers according to frequency. The inconsistency ratio of all questions was found to be in acceptable level of 0.10. The results from AHP analysis

by using geometric means were consistent with those from the preliminary study. From the original 11 characteristics which were ranked and weighted by geometric means, the six characteristics with the highest weight were as follows: (1) transparency and accountability, (2) representation of faithfulness, (3) probity, (4) verifiability, (5) completeness, and (6) consistency. The reliable characteristics from the perspective of Thai investment analysts which were not stated in accounting standards, were ranked first, third and sixth, with a total weight of 0.333. The characteristics based on accounting standards were ranked second, fourth and fifth, with a total weight of 0.338. Therefore, both reliable characteristics from the perspective of Thai investment analysts and from accounting standards merely had equal ranking and weighting.

In terms of factors influencing the financial reports, the AHP analysis found governance factors to be more important than organizational factors. For example, the suitability/safety/verifiability of the accounting system, internal control, an information system designed by accounting professionals, and accountants' strict compliance with the International Accounting Standard were ranked highest, whereas the age of institution, stability, and the size of the firm were ranked lowest. Factors regarding the procedures involved in making a report were more important than the presentation of the report itself. For example, accountants' strict compliance with the specific laws and regulations governing changing circumstances or events and regulators' issuance of specific laws and regulations and timely enforcement were more important than consistency of the firm's operational result.

However, if the firm had good corporate governance, it would affect the performance of people involved in preparation and presentation of financial report to do their duty more carefully, conservatively and completely.

Therefore, it affected not only the performance of the persons involved but also the reliability of financial report.

Factors involving good corporate governance were found to be the most important factors. All four groups of factor showed a significant correlation to the reliable financial reports, with only four characteristics relating to the reliability of the completeness, transparency and accountability, simplicity and comprehensiveness, and substance over form. Furthermore, as for the group correlation viewpoint, the set of additional reliable characteristics from perspective of Thai investment analysts displayed more significantly correlation with the set of the four main reliable factors when compared with another set of reliable characteristics based on accounting standards.